

Factsheet

Inkomenspositie makers

In 2004 werd het de beroepsorganisaties door de ACM verboden nog langer richtlijnen voor tarieven van makers vast te stellen met als argument dat dit concurrentieverstorend werkt. De beroepsorganisaties protesteerden en ondernemen sinds die tijd hiertegen actie in de overtuiging dat niet de makers maar de uitgevers eenheidstarieven dicteren waardoor concurrentie wordt verstoord.

Een vergelijking met tarieven van makers met andere beroepsgroepen met vergelijkbare achtergrond en opleiding is daarom nu niet mogelijk.

Wel geeft inkomensonderzoek, van recent tot enkele jaren terug, van bij Platform Makers aangesloten organisaties een beeld van het jaarinkomen van makers.

Jaarinkomen acteurs

(Bron: ACT Monitor 2015)

- Het modale bruto jaarinkomen van ACT-leden bedroeg in 2014 om en nabij de € 36.000, wat ongeveer overeenkomt met het modaal inkomen in Nederland. Modaal betekent dat dat de grootste groep is: bijna een kwart van de leden had ongeveer dit jaarinkomen. Meer dan de helft verdiende in 2014 echter minder.
- Als er alleen naar inkomen uit acteerwerk wordt gekeken, verdiende het modale ACT-lid in 2014 minder dan € 4.500.
- Bijna alle ACT-leden hadden in 2014 inkomsten uit acteerwerk, 60% (ook) uit ander werk op het vakgebied en 35% (tevens) uit werk buiten het vakgebied. Bijna een derde had (ook) een uitkering, meestal een werkloosheidsuitkering.
- Het procentuele aandeel van acteerwerk in het totale jaarinkomen bedroeg gemiddeld bijna 60%. Ander werk op het vakgebied leverde gemiddeld 16% en overig werk buiten het vakgebied 11%. Uitkeringen maakten gemiddeld 10% uit van het jaarinkomen.
- Ruim 70% van de ACT-leden heeft enige inkomsten uit rechtenvergoedingen maar het aandeel daarvan in de inkomsten uit werk op het vakgebied is met 5% maar heel gering.
- De helft van de ACT-leden is (in maart 2015) alleen zelfstandig werkzaam (zzp'er, enkelen eigen bedrijf), ruim 40% alleen in loondienst en de rest (8%) zowel zelfstandig als in loondienst.

- Onbetaalde activiteiten – auditeren, promotie, reizen, studeren en dergelijke – maken deel uit van het acteursvak. Elke twee uur betaald acteerwerk en ander werk op het vakgebied ‘kost’ ruim één uur onbetaalde activiteiten die daar direct mee verbonden zijn.

Alle resultaten van de ACT Monitor:

http://www.acteursbelangen.nl/nieuws/act_monitor_2015/186

Jaarinkomen auteurs

(bron: onderzoek inkomen 2013/2014 auteurs door bureau APE - in opdracht van het Nederlands Letterenfonds (NLF) en de Vereniging van Letterkundigen (VvL)

Auteurs verdienen minder dan modaal

Schrijver en vertalers verdienen ongeveer 28 duizend euro bruto per jaar. Dat is 20 procent minder dan het modale inkomen. Dit is vastgesteld in het onderzoek dat onder 466 auteurs 2016 is gedaan. Gevraagd is naar de totale bruto-inkomsten in 2013 en 2014. Van dat totaal is bij schrijvers 55 procent toe te rekenen aan schrijf- en daaraan gerelateerde inkomsten. De rest van de inkomsten zijn afkomstig uit een dienstverband of uit andere bronnen. De inkomsten van vertalers komen voor 79 procent uit vertaal- en daaraan gerelateerde werkzaamheden.

Professionele betrokkenheid maakt verschil

Van de 466 geënquêteerde auteurs zijn 206 lid van de VvL en/of betrokken bij het NLF doordat ze van dit fonds een beurs of subsidie hebben ontvangen. De overige 260 zijn die via de Stichting LIRA in 2013 en 2014 een bepaald minimumbedrag aan leenrechten en andere auteursrechtelijke vergoedingen ontvangen. Auteurs die geaffilieerd zijn met het NLF en/of VvL lid zijn, zijn in sterkere mate professioneel betrokken bij het (literaire) schrijverschap dan de overige auteurs. Deze geaffilieerden verdienen gemiddeld ongeveer 70% van hun inkomen uit schrijf- of vertaal en hieraan gerelateerde werkzaamheden. Hun gemiddelde inkomen is met 31 duizend euro 14 procent hoger dan het gemiddelde voor alle auteurs.

Onderhandelen loont

Meer dan de helft van de auteurs onderhandelt (bijna) nooit. De 44 procent van de auteurs die wel onderhandelt stelt dat onderhandelen meestal het gewenste resultaat oplevert. Onderhandelen loont dus. Onderhandelen loont niet alleen in materiële zin, het verhoogt ook de tevredenheid over de inkomsten. Dit onderstreept het belang van onderhandelen, want onderhandelen verhoogt het uurloon, verhoogt de tevredenheid over dit uurloon en verhoogt die tevredenheid nog eens extra via het hogere uurloon.

Verhoogt de nieuwe Wet auteurscontractenrecht de inkomsten?

De in 2015 ingevoerde Wet auteurscontractenrecht heeft tot doel de contractuele positie van onder andere schrijvers en vertalers ten opzichte van exploitanten te verstevigen en daardoor hogere inkomsten te verwerven. Het nu verrichte onderzoek kan als nulmeting dienen om de

effecten van deze nieuwe wet op, onder meer, de inkomsten van auteurs en hun onderhandelingspositie te onderzoeken.

Jaarinkomen Freelancers in Media

(bron: Monitor Freelancers en Media 2016 – © Pyrrhula Reserach Consultants B.V. in opdracht van Auteursbond, BNO, Dupho, Lira, NVJ/NVF, Pictoright)

Het lijkt iets beter te gaan met freelance (foto)journalisten, schrijvers, fotografen en ontwerpers. Meer freelancers kiezen uit overtuiging voor het ondernemerschap en het gemiddeld belastbaar inkomen van freelancers is in 2016 iets toegenomen. Maar er is een keerzijde. De groep jonge freelancers leverde vorig jaar juist fors in. En ook de uurtarieven in de schrijvende journalistiek en vooral van fotojournalistiek daalden.

Dit blijkt uit het onderzoek ‘Monitor Freelancers en Media 2016’, dat in opdracht van de NVJ, NVF, Dupho, Auteursbond, BNO en Lira en Pictoright is gehouden. De Monitor werd ingevuld door 945 personen.

De gemiddelde leeftijd van de deelnemers aan het onderzoek is 49 jaar. De overgrote meerderheid heeft een HBO-opleiding of hoger. Ze werken gemiddeld 37 uur per week, waarvan 22 betaalde uren, en hun gemiddeld belastbare inkomen was in 2015 23.500 euro (+2,1% ten opzichte van 2014). In het afgelopen jaar is de orderportefeuille iets toegenomen met voor 4,4 maanden werk, tegenover 4,2 maanden in 2015. Ook zegt 58 procent redelijk tot goed rond te kunnen komen. Toch bedraagt het percentage freelancers dat amper of niet rondkomt een forse 40 procent. Vier op de tien deelnemers is op het inkomen van een partner aangewezen.

Motieven om freelancer te worden

Er zijn meerdere motieven waarom deelnemers freelancer zijn geworden. Ruim een vijfde zegt dat zij gedwongen zijn te freelancen vanwege ontslag of geen vacatures. Een even groot deel zegt dat zij liever ook in loondienst werken. Een derde noemt het ondernemerschap als belangrijkste motief om freelancer te zijn (33% in 2016 tegenover 30% in 2015). Dat betekent dat in het afgelopen jaar iets meer freelancers uit overtuiging ondernemer zijn.

Tarieven

Per opdracht werd in 2016 rond de 590 euro betaald. Dat was in 2014 560 en in 2015 bijna 550 euro per opdracht. De betaling per foto van gemiddeld 67 euro is nauwelijks veranderd ten opzichte van 2015, terwijl er in 2014 nog 79 per foto werd betaald. Het gemiddelde uurtarief lag in 2016 iets lager: 58 euro, in 2014 en 2015 lag dit gemiddeld op 59 euro per uur. Uit deze cijfers zou je kunnen concluderen dat je in 2016 beter af was met een opdrachttarief dan met een uurtarief. Dan is het nog altijd de vraag of het uurtarief voor die opdracht ook hoger uitvalt.

Verschillen in leeftijdsgroepen

Freelancers die uit ondernemerschap freelancer zijn, doen het beter dan degenen die zich gedwongen freelancer voelen; het uurtarief van de ondernemende freelancer is met 68 euro

gemiddeld 12 euro hoger. Ook de verschillen tussen leeftijdsgroepen is beduidend. De groep freelancers tot 35 jaar moest in 2016 fors inleveren en ontving een uurtarief van 36 euro (44 euro in 2015, -18%). De groep van middelbare leeftijd kreeg rond de 62 euro per uur en 55-plussers ontvingen 66 euro per uur.

Journalistiek werk neemt af

Het zal voor veel freelancers geen grote verrassing zijn, maar het aandeel journalistiek werk neemt af, zo blijkt uit de Monitor. Meer freelancers werken voor niet-media opdrachtgevers en bedrijven, gevolgd door vak- en publiekstijdschriften, landelijke omroepen en dagbladen, andere gedrukte media, overheden, regionale omroepen en dagbladen, PR-bureaus, internetorganisaties, opinieweekbladen, en lokale omroepen en huis-aan-huisbladen. Freelancers doen er dus goed aan om de risico's te spreiden en niet alleen in te zetten op de schrijvende journalistiek of fotojournalistiek, want hier dalen de tarieven. De groep schrijvende freelance journalisten ging er in 2016 op achteruit en ontving een uurtarief van 44 euro (was 52 euro, -15%), terwijl tekstschrijvers erop vooruit gingen van 53 naar 56 euro per uur. Degenen die journalistiek schrijven en algemeen schrijven combineren, zakten ook van 53 naar 51 euro per uur. Bij de fotografen is eenzelfde beweging te zien: het uurtarief van fotojournalisten zakte van 53 naar 44 euro per uur (-17%) en het tarief van fotografen steeg van 70 naar 78 euro per uur (+11%).

Per mediatitel

In algemene zin kun je beter werken voor opinie- en publicatiebladen dan voor de meeste dagbladen en huis-aan-huisbladen. Voor wat betreft foto's betalen de meeste landelijke dagbladen meer dan gemiddeld, terwijl het AD en de regionale en huis-aan-huisbladen per foto minder betalen dan gemiddeld. Libelle, Vrij Nederland en Margriet betalen relatief het meest per opdracht. Minder dan gemiddeld betalen de kranten van de Persgroep, De Telegraaf en de regionale kranten en huis-aan-huisbladen van beide uitgeefbedrijven.

Ontwerpers en illustratoren

Voor illustrators/ontwerpers volgt een nadere analyse op de tariefontwikkeling. De data geven aan dat de tarieven zijn gestegen, ook als we de grenzen voor veelverdieners heel scherp trekken, maar de branche zelf kent sterke geluiden dat de tarieven onder druk staan.

In het kort

- Gemiddeld werken in 2016 freelancers 37 uur, waarvan 22 uur betaald.
- Het gemiddeld belastbaar inkomen is €23.500.
- 40% van de freelancers kan niet tot amper rondkomen.
- Het uurtarief van jonge freelancer ligt op €36 euro.
- Het uurtarief van fotojournalisten zakt van € 53 naar €44.
- Voor schrijvende journalisten ligt het uurtarief op gemiddeld €44 (was €52).

Alle onderzoeksresultaten uit de Monitor Freelancers en Media 2016 staan op NVJ.nl

Jaarinkomen ontwerpers

(bron: BNO Branchemonitor 2016, gebaseerd op cijfers over 2014)

Het aantal zelfstandig werkende professionals (zzp'ers) in de ontwerpbranche is in 2014 opnieuw flink toegenomen. Voor zelfstandigen gestart in 2011 of later geldt een gemiddelde omzet van bijna 67.000 euro. Het merendeel van de zzp'ers zit echter ruim onder deze cijfers: de helft van de zzp'ers zit ruim onder de 50.000 euro, en 9% realiseert zelfs minder dan 15.000 euro omzet. Slechts 2% van de omzet wordt behaald uit royalty's en licenties. De toenemende concurrentiedruk noopt ook zzp'ers zich in het 'pitchgewoel' te werpen en daarmee vraagt acquisitie een flinke investering: gemiddeld doen zzp'ers mee aan twee pitches per jaar. In de omzetcategorie tot 15.000 kost zo'n pitch de zzp'er gemiddeld ruim 2.900 euro – waarmee 39% van de jaaromzet weer verdampt. Voor alle zzp'ers geldt een gemiddelde investering van 1.900 euro per pitch. Dezelfde concurrentiedruk zorgt er bovendien voor dat de uurtarieven onder het gemiddelde van 85 euro blijven: voor ontwerpwerkzaamheden rekent een zzp'er gemiddeld 75 euro.

Jaarinkomen popmusici

(bron: onderzoek 2015 'Pop wat levert het op?' - in opdracht van Ntb, Sena Performers, Norma en FNV Kiem)

- De popmusicus anno 2015 is hoogopgeleid (twee derde deel hbo of hoger). De musici zijn voor ruim tachtig procent van het mannelijke geslacht met een gemiddelde leeftijd van 43 jaar. Bijna de helft van de ondervraagden behoort tot de uitvoerende musici en van de andere helft noemt een redelijk groot deel zich producer, componist of muziekdocent. (Neder)pop is het meest beoefende genre, gevolgd door rock en dance.
- De modale popmusicus heeft een bruto jaar inkomen van rond de € 18.000 (muziek plus andere inkomsten) en bijna een kwart verdient € 9.000 of minder. De mannelijke musici verdienen ruim meer dan hun vrouwelijke collega's.
- Zestig procent van het totale jaarinkomen wordt verdiend met muziek. Voor het overgrote deel van de musici is het verdienen van geld met muziek niet voldoende om van rond te komen.

Ruim de helft verdiende bruto € 9.000 of minder met muziek in 2014 terwijl het aantal gewerkte uren is toegenomen met 11 procent. De modale samenwonende popmusicus kan met zijn of haar partner of gezin niet rondkomen van de eigen inkomsten uit muziek en is daarvoor dus mede aangewezen op inkomsten uit ander werk of op inkomsten van de partner. Vrouwelijke musici die samenwonen zijn veel vaker (mede) aangewezen op inkomsten van hun partner dan mannen die samenwonen. De modale alleenstaande popmusicus kan evenmin rondkomen van uitsluitend inkomsten uit muziek. Optreden is de meest genoemde activiteit in de muziek, hiermee wordt bijna de helft van het muziekinkomen gegenereerd. Ook lesgeven wordt door veel musici gedaan (48 procent), hiermee wordt gemiddeld een vijfde deel van het muziekinkomen verdiend. De jongere popmusici genereren relatief meer muziekinkomen met het geven van muziekles dan hun oudere collega's, deze jonge groep heeft nog vrijwel geen inkomsten uit rechten/royalties.

Er is een kleine groep musici die met een muziekinkomen van € 43.000 bruto per jaar duidelijk meer verdient dan de anderen. Deze ‘grootverdieners’ verdienen relatief minder met optreden dan de musici die minder met muziek verdienen en halen een groter deel van hun inkomsten uit rechten en royalties. Verder loopt bij de ‘grootverdieners’ de exploitatie van hun opnamen verhoudingsgewijs meer via winkels en betaalde downloads en minder na optredens.

- 25 procent van de musici die als soloartiest of met één vaste band optreden heeft een contract met een platenmaatschappij. Bij de dertigers (33 procent) ligt dit een stuk hoger dan bij de vijftigplussers (9 procent). Het inkomen uit muziek bij degenen met platencontract ligt hoger dan bij degenen zonder platencontract.
- Van de ondervraagden met een platencontract bestaat een groter deel van hun muziek- inkomen uit rechten/royalties dan bij degenen die geen platencontract hebben (24 procent versus 13 procent).
- Van degenen die een platencontract hebben heeft ongeveer een derde deel een licentie- overeenkomst en een vijfde deel een distributie- en promotiecontract. Een 360-gradendeal als platencontract komt bijna niet voor.
- Van alle popmusici die als soloartiest of met één vaste band optreden heeft bijna 40 procent een boekings- en/of managementcontract. In bijna de helft van de gevallen gaat het om een exclusief boekingscontract en bijna een kwart heeft een managementcontract. Een 360-gradendeal komt bijna niet voor.
- Inkomsten uit optredens zijn afhankelijk van het aantal optredens en van de gage per optreden. Jonge musici treden veel op tegen een betrekkelijk lage gage. Ook de vijftigplussers verdienen niet veel per optreden, het zijn de veertigers die de hoogste gage per optreden krijgen. Gages per optreden variëren enorm en hangen niet alleen af van leeftijd maar zijn ook verschillend per podium en per artiest.
- Bij optredens op gesubsidieerde podia ligt bij veertig procent van de optredens de gage onder de € 100.
- Een deel van de popmusici is in te delen op het podium waar ze vooral op acteren. Ze spelen vooral op gesubsidieerde poppodia, in clubs/disco’s, in theaters, op festivals of vooral in café’s of andere horecagelegenheden. Het zijn vooral de jongere popmusici die op ge- subsidieerde poppodia spelen en in clubs en disco’s spelen vooral de dertigers. De theaters is meer het terrein voor de veertigplussers en in café’s en andere horecagelegenheden spelen vooral vijftigplussers. Musici die vooral in theaters spelen hebben met afstand het hoogste inkomen uit muziek.

Jaarinkomen regisseurs

(Bron: Inkomenssituatie regisseurs in Nederland 2014 – Cubiss in opdracht van Vevam)

- Het mediaan inkomen van regisseurs ligt in 2014 op iets meer dan € 20.000 met regieactiviteiten (50% onder de mediaan/50% erboven). 37% van de regisseurs zit op of onder het bijstandsniveau met hun inkomsten. Dit percentage ligt bij vrouwen (51%) een stuk hoger dan bij mannen (26%).
- Bijna alle regisseurs onderhandelen over de hoogte van het honorarium, maar slechts 35% is tevreden over de uitkomst van de onderhandelingen.

- Iets minder dan 60% van de regisseurs ontvangt vergoedingen voor kabeldoorgifte en thuiskopie. Slechts 8% ontving meer dan € 2.000 aan thuiskopievergoeding en 15% ontving meer dan € 2.000 aan kabelvergoeding.
- Documentaires en TV-series zijn de twee belangrijkste genres waarmee regisseurs inkomsten genereren.
- Twee derde deel van de regisseurs verdient bij met nevenactiviteiten, waarvan het grootste deel (43%) film-gerelateerd is, bijvoorbeeld lesgeven.
- Regisseurs hebben positieve verwachtingen over de nabije toekomst, nadat de betaling van kabelvergoedingen in 2015 weer op gang is gekomen.

Jaarinkomen scenarioschrijvers

(Bron: Inkomenssituatie scenarioschrijvers in Nederland 2014 – Cubiss in opdracht van Lirafonds)

- Het mediaan inkomen van scenarioschrijvers ligt in 2014 op iets meer dan € 15.000 euro met scenarioactiviteiten (50% onder de mediaan/50% erboven). Twee van de vijf scenarioschrijvers verdienen minder dan € 10.000 per jaar, en zitten daarmee op of onder het bijstandsniveau. 20% verdient meer dan € 40.000 per jaar.
- Er is een groot verschil tussen mannen en vrouwen als het gaat om inkomsten uit scenarioschrijven. De helft van de vrouwen verdient minder dan € 10.000 tegen nog geen kwart van de mannen.
- Bijna alle scenarioschrijvers onderhandelen over de hoogte van het honorarium. Opvallend is dat slechts 34% tevreden is over de uitkomst van de onderhandelingen.
- Ruim 60% van de scenarioschrijvers ontvangt vergoedingen voor kabeldoorgifte en thuiskopie. Bij slechts een kwart van de scenarioschrijvers is de vergoeding voor thuiskopie of kabel meer dan € 1.000 euro per jaar.
- TV-series voor volwassenen, jeugd drama en bioscoopfilms zijn de drie belangrijkste genres waarmee scenarioschrijvers inkomsten genereren.
- 60% van de scenarioschrijvers verdient bij met nevenactiviteiten. Het grootste deel van de overige inkomsten verdient men met lesgeven en training. Andere activiteiten zijn journalistiek, copywriting, vertaalwerk, acteren en produceren.
- Scenarioschrijvers hebben positieve verwachtingen over de nabije toekomst, nadat de betaling van kabelvergoedingen in 2015 weer op gang is gekomen.